

*Η αγόρευση του Υπουργού Επικρατείας κ. Γιώργου Σταυρόπουλου
στην Συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής
για την ψήφιση επί της αρχής του νομοσχεδίου
του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Διοικητικής αποκέντρωσης
«Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ».*

Αθήνα, 5/3/2012

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Επικρατείας): Θα πω μερικές γενικές σκέψεις και θα ήθελα να αναφερθώ και σε ορισμένες παρατηρήσεις εφόσον βέβαια προλάβω μέσα στα σύντομα αυτά χρονικά πλαίσια.

Η χώρα μας, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα διαφθοράς, που επιτείνει τη δημοσιονομική κρίση, εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και υπονομεύει την συνοχή και το ηθικό της κοινωνίας. Τα στοιχεία από σχετικές έρευνες είναι αποκαλυπτικά. Σύμφωνα με το δείκτη αντίληψης της διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2011 η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης. Πρόσφατα, από έρευνα που διεξήγαγε το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης προέκυψε ότι η πλειοψηφία των επιχειρηματιών τη θεωρεί ανασταλτικό παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ενώ πριν από λίγες μέρες σχεδόν το σύνολο των Ελλήνων με ποσοστό 99% σύμφωνα με το ευρωβαρόμετρο διαπίστωνε την ύπαρξη διαφθοράς στο σύνολο του κράτους.

Είναι σαφές ότι το πρόβλημα είναι μεγάλο και οι αιτίες πολλές. Η αντιμετώπισή του προϋποθέτει εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών σε πολλά επίπεδα, την εφαρμογή μιας συνολικής διοικητικής μεταρρύθμισης όπως κατέδειξε και η σχετική έκθεση του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, κανένα σχέδιο δεν θα πετύχει αν δεν περιλαμβάνει αποτελεσματική τιμωρία των παρανομούντων υπαλλήλων.

Μέχρι σήμερα δυστυχώς η τιμωρία δεν ήταν αποτελεσματική παρά τις προσπάθειες που έγιναν. Αυτά επιβεβαιώνονται και από τα στοιχεία του δευτεροβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου. Την περίοδο 2001 έως 2010 απολύθηκαν 346 υπάλληλοι από τους κρινόμενους υπαλλήλους. Ήταν μόλις 346 υπάλληλοι επί χιλιάδων οι οποίοι ήταν εγκαλούμενοι.

Πίσω από την εικόνα αυτή κρύβεται μια σειρά από παθογένειες. Για παράδειγμα,

παρατηρείται συχνά έλλειψη αυτεπάγγελτου ελέγχου από τους Υπουργούς και τα λοιπά μονομελή όργανα της διοίκησης. Παρατηρείται όμως και απροθυμία των πολιτών να υποβάλουν συγκεκριμένες έγγραφες καταγγελίες κατά υπαλλήλων είτε γιατί φοβούνται αντεκδικήσεις από τους καταγγελλόμενους, είτε γιατί δεν έχουν εμπιστοσύνη στους μηχανισμούς ελέγχου, είτε γιατί εκμεταλλεύονται την υφιστάμενη διαφθορά για δικό τους όφελος.

Τεράστια είναι και η καθυστέρηση που σημειώνεται στην ολοκλήρωση της διαδικασίας της ΕΔΕ όταν αυτή διατάσσεται. Η καθυστέρηση αυτή αποδίδεται είτε σε κακώς νοούμενη συναδελφική αλληλεγγύη όσων ασκούν ανακριτικά καθήκοντα είτε σε προσπάθεια πολιτικής κάλυψης του υπαλλήλου. Αλλά και όταν οι ανακρίσεις και οι διοικητικές εξετάσεις καταλήγουν σε κάποιο συμπέρασμα, αυτό συνήθως είναι είτε αθωωτικό για τον υπάλληλο είτε καταδικαστικό μεν, εξαιρετικά όμως επιεικές ως προς το μέγεθος της ποινής. Άλλες φορές, όχι λίγες το μονομελές όργανο, συνήθως ο Υπουργός, καθυστερεί τόσο πολύ να αποφανθεί, ώστε ο υπάλληλος παραμένει ατιμώρητος. Αλλά ακόμα και αν η υπόθεση παραπεμφθεί στο πειθαρχικό συμβούλιο λόγω της σοβαρότητας των καταγγελλόμενων, το συμβούλιο θα δράσει υπερβολικά αργά.

Οι πειθαρχικοί δικαστές, δηλαδή τα μέλη του συμβουλίου που είναι και αυτοί δημόσιοι υπάλληλοι, συνάδελφοι του κρινόμενου, θα δράσουν κάθε άλλο παρά γρήγορα. Και θέλω να θυμίσω ότι με το ισχύον σύστημα από τα πέντε μέλη του συμβουλίου, τα τρία μέλη διορίζονται από τον Υπουργό και τα δύο μέλη εκλέγονται από τους υπαλλήλους. Όμως, αναρωτιέται κανείς: Υπάρχει το τεκμήριο της αμεροληψίας σε αυτό το συμβούλιο; Άραγε τα τρία μέλη που διορίζονται από τον Υπουργό σήμερα έχουν προς τα έξω τα εχέγγυα της αμεροληψίας; Άραγε τα δύο μέλη που εκλέγονται από τους συναδέλφους τους έχουν τα εχέγγυα της αμεροληψίας έναντι εκείνων που τους εκλέγουν; Δεν υπάρχει μια εξάρτηση, έστω ηθικής φύσεως, συναδελφικής ίσως προς αυτούς που τους εκλέγουν; Άρα, το σημερινό σύστημα έχει πετύχει; Νομίζουμε πως όχι.

Αλλά πέρα από αυτό, όσον αφορά ειδικά τα συμβούλια, θα ήθελα να τονίσω ότι με το νέο σύστημα προχωρούμε προς ένα σύστημα όπου το πρωτοβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο αποτελείται από τρία μέλη. Το ένα μέλος είναι δικαστικός λειτουργός, το άλλο μέλος είναι μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, άρα έχει και αυτό εχέγγυα αμεροληψίας. Θυμίζω ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους κατοχυρώνεται συνταγματικά. Το τρίτο μέλος είναι δημόσιος υπάλληλος εν στενή εννοία, αλλά αυτός ο δημόσιος υπάλληλος ορίζεται με κλήρωση. Αυτό δεν τονίστηκε. Δηλαδή υπάρχει πλήρης αμεροληψία. Δεν μπορεί κανείς Υπουργός να επηρεάσει. Ορίζεται με κλήρωση από τους συναδέλφους του, αλλά ποιους συναδέλφους του; Όχι από τους

συναδέλφους της ίδιας υπηρεσίας ή του ίδιου Υπουργείου. Γιατί; Για να μην υπάρχει καμία εξάρτηση, να μην υπάρχει καμία σκέψη περί μεροληψίας, καμία γνωριμία, να είναι ουδέτερος τρίτος, να μπορεί αυτό το συμβούλιο να λειτουργεί αντικειμενικά.

Πέρα από αυτό, τέθηκε το θέμα εάν και κατά πόσον υπάρχει μία ισορροπία ανάμεσα στο πρωτοβάθμιο συμβούλιο και στο δευτεροβάθμιο συμβούλιο. Πράγματι το δευτεροβάθμιο συμβούλιο δεν αποτελείται από δικαστικούς λειτουργούς. Όμως αυτή η ρύθμιση προχωρεί για το λόγο ότι το πρόβλημα το είχε το πρωτοβάθμιο συμβούλιο. Αυτό κατηγορείται ότι δεν λειτουργούσε αποτελεσματικά. Γι' αυτό αισθάνεται ο νομοθέτης -αν γίνει δεκτό από τη Βουλή φυσικά αυτό το νομοθέτημα- την ανάγκη να βάλει ένα δικαστή στο πρωτοβάθμιο για να μπορέσει να δώσει ένα έναυσμα αμεροληψίας. Το δευτεροβάθμιο δεν κατηγορήθηκε. Η σύνθεσή του βέβαια και εκεί βελτιώνεται, διότι και εκεί η πλειοψηφία θα είναι μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Όμως εκεί από τα τρία μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους προεδρεύει Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, δηλαδή νομικός ο οποίος βαθμολογικά είναι αντίστοιχος με Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου ή Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, συμμετέχουν δυο μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αντίστοιχοι με Αρεοπαγίτες ή Συμβούλους της Επικρατείας, έχοντας έτσι την πλειοψηφία πλέον σε αυτό το δευτεροβάθμιο συμβούλιο.

Γιατί δεν υπήρξε δικαστής στο δευτεροβάθμιο; Μα, δεν υπάρχει δυνατότητα να υπάρξει. Όπως ξέρετε, η δικαιοσύνη στην Ελλάδα αργεί υπερβολικά. Οι δικαστές δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στο έργο τους. Το να προβλέψει κανείς να υπάρχουν και δικαστές στο δευτεροβάθμιο συμβούλιο, αυτό θα οδηγούσε σε μία καθυστέρηση της δικαιοσύνης πλέον. Και επιτέλους να πούμε και ένα τελευταίο επιχείρημα ότι αυτός ο οποίος προΐσταται του δευτεροβαθμίου, ο Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη απασχόληση. Ε, δεν μπορούμε να έχουμε ανώτατους δικαστές μέλη υπηρεσιακών πειθαρχικών συμβουλίων με πλήρη απασχόληση. Θα πρέπει, λοιπόν, να δεχθούμε ότι αυτό είναι μία πρόοδος προς την κατεύθυνση την οποία ανέφερα.

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχω πάρα πολύ χρόνο δυστυχώς. Ελέχθησαν πάρα πολλά. Θα μου επιτρέψετε μόνο ορισμένες παρατηρήσεις σε σχέση με αυτά τα οποία έθιξαν οι κύριοι Βουλευτές προηγουμένως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Βύρων Πολύδωρας): Βεβαίως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Επικρατείας): Μία παρατήρηση είναι αυτή την οποία ανέφερα ήδη. Έχω αποκλίνει από το πρόγραμμα που είχα υπ' όψιν μου να αναγνώσω ενώπιόν σας.

Δεύτερον, τέθηκε το ερώτημα εάν και κατά πόσον έπρεπε να υπάρχουν ενδεχομένως συνταξιούχοι δικαστικοί λειτουργοί στα συμβούλια. Δεν είναι κακή ιδέα να υπήρχαν και συνταξιούχοι, μόνο που η εμπειρία δείχνει ότι δεν βρίσκουμε, δεν υπάρχουν πρόθυμοι συνταξιούχοι δικαστικοί λειτουργοί να ασχοληθούν και ειδικά με την αρμοδιότητα των πειθαρχικών συμβουλίων. Η αρμοδιότητα των πειθαρχικών συμβουλίων είναι μία δυσάρεστη αρμοδιότητα. Δεν βρίσκεται εύκολα κάποιος οικειοθελώς για να μπορέσουμε να τον διορίσουμε ως το μέλος αυτό.

Επίσης, ρωτήσατε γιατί δεν μετέχει υπάλληλος από την ίδια υπηρεσία. Μα, δεν θέλουμε να μετέχει υπάλληλος από την ίδια υπηρεσία, ακριβώς για να μην υπάρχει η οποιαδήποτε υπόνοια μεροληψίας αυτού του οργάνου.

Σε σχέση με τον γενικό επιθεωρητή, πράγματι είναι ένας σημαντικός θεσμός που προσέφερε και προσφέρει πολλά στη δημόσια διοίκηση. Όμως, το έργο του γενικού επιθεωρητή είναι κυρίως ένα έργο ελεγκτικό, δεν είναι έργο του να παρακολουθεί τις πειθαρχικές αποφάσεις. Πρέπει να κάνει ελέγχους. Ο σκοπός του γενικού επιθεωρητή είναι να ασκεί ελέγχους, να διενεργεί έρευνες μέσω των οργάνων που είναι κάτω από αυτόν. Από εκεί και πέρα, ο κάποιος περιορισμός στην αρμοδιότητά του είναι δικαιολογημένος από τη στιγμή που το πρωτοβάθμιο συμβούλιο έχει πια τα εχέγγυα της αμεροληψίας πλήρως, συνεπώς δεν υπάρχει λόγος να μετακυλούνται υποθέσεις από το γενικό επιθεωρητή στο δευτεροβάθμιο, από τη στιγμή που το πρωτοβάθμιο πλέον έχει πλήρη αυτή την αίσθηση αμεροληψίας την οποία ανέλυσα προηγουμένως.

Περαιτέρω, γενικός ορισμός για το πειθαρχικό παράπτωμα. Ναι, υπήρχε στον προηγούμενο κώδικα. Ενδεχομένως θα μπορούσε να υπάρξει. Όμως σκέφτομαι ότι κάθε ορισμός είναι επικίνδυνος σύμφωνα με τη γενική αρχή, ακόμα και το λατινικό *omnis definitio periculosa est*. Ας αφήσουμε τους ορισμούς. Δεν είναι το κρίσιμο θέμα.

Όσον αφορά την ενδεικτική απαρίθμηση των πειθαρχικών παραπτωμάτων, νομίζω ότι είναι μεγάλη πρόοδος το γεγονός ότι τα παραπτώματα πλέον δεν αναφέρονται ενδεικτικά. Αν κανείς κοιτάξει προσεχτικά, θα δει ότι όλες οι επίμεμπτες συμπεριφορές θα ενταχθούν σε κάποιο από τα αδικήματα αυτά, είτε σε κάποιο ποινικό αδίκημα είτε σε κάποιο πειθαρχικό ή σε αναξιοπρεπή συμπεριφορά.

Όσον αφορά τη δημόσια συνεδρίαση, ναι, είναι πρόοδος το γεγονός ότι θα υπάρχει δημόσια συνεδρίαση. Πρέπει να υπάρχει διαφάνεια. Δεν είναι κακό να υπάρχει δημόσια συνεδρίαση. Υποστηρίζω μάλιστα ότι υπάρχει σειρά αποφάσεων του Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου που επιβάλλουν αυτή τη δημόσια συνεδρίαση

στις πειθαρχικές υποθέσεις. Καλό θα κάνει.

Η απεργία των υπαλλήλων είναι δικαίωμα. Η απεργία δεν τιμωρείται. Φυσικά είναι νόμιμη άσκηση δικαιώματος και ούτε μπορεί ποτέ κανείς να κατηγορηθεί επειδή ασκεί ένα νόμιμο δικαίωμα.

Όσον αφορά τους γιατρούς του ΕΣΥ, πράγματι έχουν λίγο διαφορετικό καθεστώς σε σχέση μ' αυτό που αναφέρουμε παραπάνω. Ίσως χρειάζεται και εκεί μια μεταρρύθμιση.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς δεν συνδέεται με κομματικές αντιλήψεις. Εξυπηρετεί τις ανάγκες του λαού, του οποίου υπηρέτης είναι ο δημόσιος υπάλληλος.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Βύρων Πολύδωρας): Ευχαριστούμε τον Υπουργό κ. Σταυρόπουλο. Ιδιαίτέρως εκτιμάται ότι ήταν δίκαια και ρητορικά πειθαρχημένος και ευσύνοπτος.